

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

a sekeromlat (č. 3) do středního nebo mladšího neolitu, větší sekeru (č. 2) do staršího úseku eneolitu.

Drei Steinwerkzeuge aus der Umgebung von Koryčany (Bez. Kroměříž). Im Besitz von Dr. K. Müller aus Opava befinden sich drei Steinwerkzeuge (1 Hammeraxt und 2 Beile), von denen man nur das weiß, daß sie noch in der Zeit vor dem 2. Weltkrieg höchstwahrscheinlich in Koryčany oder in deren nächster Umgebung gefunden wurden. Die Hammeraxt und das kleinere von den Beilen läßt sich vielleicht in das mittlere oder eher in das jüngere Neolithikum, das größere Beil schon in das ältere Äneolithikum datieren.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA ENEOLITICKÉM SÍDLIŠTI V OPAVĚ - PALHANCI (okr. Opava)

Vratislav Janák, AÚ ČSAV Brno

V průběhu července provedli pracovníci opavské expozitury na základě upozornění Z. Brachtla z Jeseníku záchranný výzkum narušených eneolitických objektů v opuštěné pískovně JZD v polích u kóty 273,9 m v Opavě - Palhanci. Jde o lokalitu již delší dobu známou, kde provádělo výzkumy jak Slezské muzeum (Šikulová 1971), tak i expozitura AÚ Brno (Kouřil - Pavelčík 1989, 140-142). Z. Brachtl při návštěvě pískovny zjistil, že na její východní stěně jsou kromě profilu hliníku č. 5/82 (srv. Kouřil - Pavelčík 1989, 141-142, obr.7) patrné profily dalších menších objektů (obj.č. 6/89 - 8/89). Ty byly prozkoumány úplně, obj.č. 5/82 toliko sondován výkopem ca 200x150 cm.

Objekty překrývá ca 60 cm mocná vrstva šedožluté ornice, v níž jsou i novověké nálezy; v případě obj. 5/82 na ní leží ještě umělá černohnědá až 80 cm mocná vrstva se smíšeným inventářem (vč. recentních věcí), vzniklá při těžebních pracích. Samotné objekty - s výjimkou č. 6/89 - jsou poměrně mělké, jejich hloubka nepřesahuje 80-100 cm. Obj. 5/82 má na profilu - t.j. ve směru SV-JZ - ca délku 14 m; kolmý rozměr nebyl zjistitelný, na asi 2 m vzdáleném okraji obilného pole však objekt ještě nekončil. Obj. 7/89 a 8/89 měly na profilu délku 370, resp. 430 cm, největší dochovaná šířka byla 120, resp. 140 cm. V obou případech šlo - jako u obj. 5/82 - o soujámi nepravidelného tvaru a komplikovaného půdorysu, ovšem menší. Ze všech tří objektů pocházejí jen nečetné nálezy - keramika a kamenná industrie - které lze předběžně řadit k hornoslezské lengyelské skupině, a to k její nejstarší fázi (HLS I); pozoruhodná je ovšem skutečnost, že v žádném z objektů se nenalezl byť jediný fragment, zdobený vypíchním. Zda jde o náhodu nebo zda tento fakt odráží nějaký chronologický rozdíl mezi palhaneckou osadou a ostatními dosud známými sídlišti nejstarší fáze (Velké Hoštice I, Racibórz - Ocice, j. 19/III atd.) může objasnit pouze další výzkum. S největší pravděpodobností je to však jev nahodilý, protože V. Šikulová v dnes již likvidované části téhož hliníku zjistila keramiku fáze HLS I v obvyklém složení, tedy i s vypíchním zdobenými střepy (Šikulová 1971, tab. 60 : 1-11).

Obj. č. 6/89 byla jáma v podobě širokého nepravidelného oválu s původními rozměry ústí ca 230x200, orientovaná přibližně od S k J, z níž byla zničena

jen poměrně malá část. Do hloubky cca 30-40 cm se její stěny mísovitě, příp. schodovitě zahlubovaly, pak přecházely v oválné ústí (pův. rozm. cca 160x130 cm) další jámy s klenutými stěnami a kruhovitým (d cca 230 cm) plochým dnem, mírně se svažujícím k jihu. Celková hloubka jámy č. 6/89 byla asi 140 cm a její bohatý keramický a kamenný inventář byl ve všech částech časově jednotný. Náleží závěru vývoje k. nálevkovitých pohárů, jak ukazuje několik střípků z šálečku, zdobeného kanelováním, mezi početnými keramickými nálezy (1 rekonstruovaná nádoba a cca 250 dalších fragmentů) jediných svého druhu; jejich přítomnost lze nejspíše chápat jako projev tehdy počínajících kulturních impulsů z jižnějšího krystalizačního centra k. s kanelovanou keramikou. Podobně lze interpretovat i nález části šálku, zdobeného brázděným vpichem, který lze typologicky srovnávat s nálezy typu Retz - Bajč z východní a jižní Moravy, příp. s některými kusy z Brna - Líšně; jde o první takový nález ve Slezsku vůbec. Jinak stojí z inventáře jámy za pozornost vývrtek z miniaturního sekeromlatu či mlatu a poměrně vysoký počet (7 ks) přeslenů.

L i t e r a t u r a :

Šikulová V. 1971: Záchrané výzkumy v pískovnách ve Vávrovicích (okr. Opava), PV 1970, 75-76.

Kouřil P. - Pavelčík J. 1989: Pravěké a časně historické osady z Opavy - Palhanec, ČSM/8 38, 133-147, 208-216.

R e t t u n g s g r a b u n g a u f ä n e o l i t h i s c h e S i e d l u n g i n O p a v a - P a l h a n e c (B e z . O p a v a) . In der verlassenen Sandgrube der LPG wurden bei der Kote 273,8 m in Opava - Palhanec (vergl. Šikulová 1971; Pavelčík - Kouřil 1989, 140-142) im Juli vier gestörte Objekte untersucht. Nur durch eine Sondage wurde Obj. Nr. 5/82 getestet - eine schon früher teilweise untersuchte große Lehmgrube eines komplizierten Grundrisses, aus welcher Keramik der Anfangsphase der oberschlesischen Lengyelgruppe (HLS I) gewonnen wurde, ähnlich wie aus zwei weiteren Objekten (Nr. 7/89 und 8/89), wesentlich kleineren, aber mit einem ebenfalls komplizierten Grundriß. Das letzte Objekt (Nr. 6/89) gehörte in den Abschlußabschnitt der Entwicklung der Trichterbecherkultur und brachte ein reiches keramisches sowie steinernes Inventar, außer anderem auch den Teil einer Tasse mit Furchenstichverzierung des Types Retz - Bajč (es handelt sich um den ersten derartigen Fund in Schlesien überhaupt) und einige kleine Scherben von einem mit Kanneluren verzierten Täßchen.

EIN OBJEKT DER TRICHTERBECHERKULTUR AUS VELATICE (Bez. Brno-venkov)

Petr K o s , Mokrý, Miroslav Š m í d , AÚ ČSAV Brno

(Abb. 9: 2,3)

Anfang des Jahres 1989 führte die LPG in Pozořice Terrainarbeiten in der Flur "Zahrádky", NW von Velatice durch (Grundkarte 1 : 5 000, Blatt Brno 5 - 0, 163 mm von der S -Sektionslinie und 77 mm von der O-Sektionslinie). Beim Aushub einer Rinne kam es zur Störung von zwei kleineren Objekten der Trichterbecher-

PREHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19
- Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral
- Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchliková
- Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby: A. Krechlerová
- Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1
- Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
- Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
- Náklad: 450 ks — neprodejné
- Vydáno jako rukopis